

Møtebok for Øyer fjellstyre

Møtedato: 24.04.2024

Sak nr.: 30/24

Dokument: 24/9 - 24

Arkiv: 335.3

Søknad om slipp av storfe i nye beiteområder - høring

Saksdokumenter vedlagt møteinnkallingen:

- E-post fra Øyer Beite- og Gjetelag datert 12.04.2024
- Brev fra Øyer Almending datert 12.04.2024
- Brev fra melkeprodusenter datert 10.04.2024
- E-post fra Martin Kraabøl datert 24.03.2024
- Brev fra Anita Nordlien Grothe og Jon Høvren Grothe datert 12.04.2024
- E-post fra Asbjørn Lie datert 12.04.2024
- E-post fra Odd Arne Kruke datert 15.04.2024

Andre saksdokumenter:

- Fjellstyresak 18/24
- Fjellstyresak 25/24
- Beitebruksplan for Øyer kommune 2022-2026
- Vegetasjon og beite på Øyerfjellet, NIBIO-rapport 2017

Bakgrunn

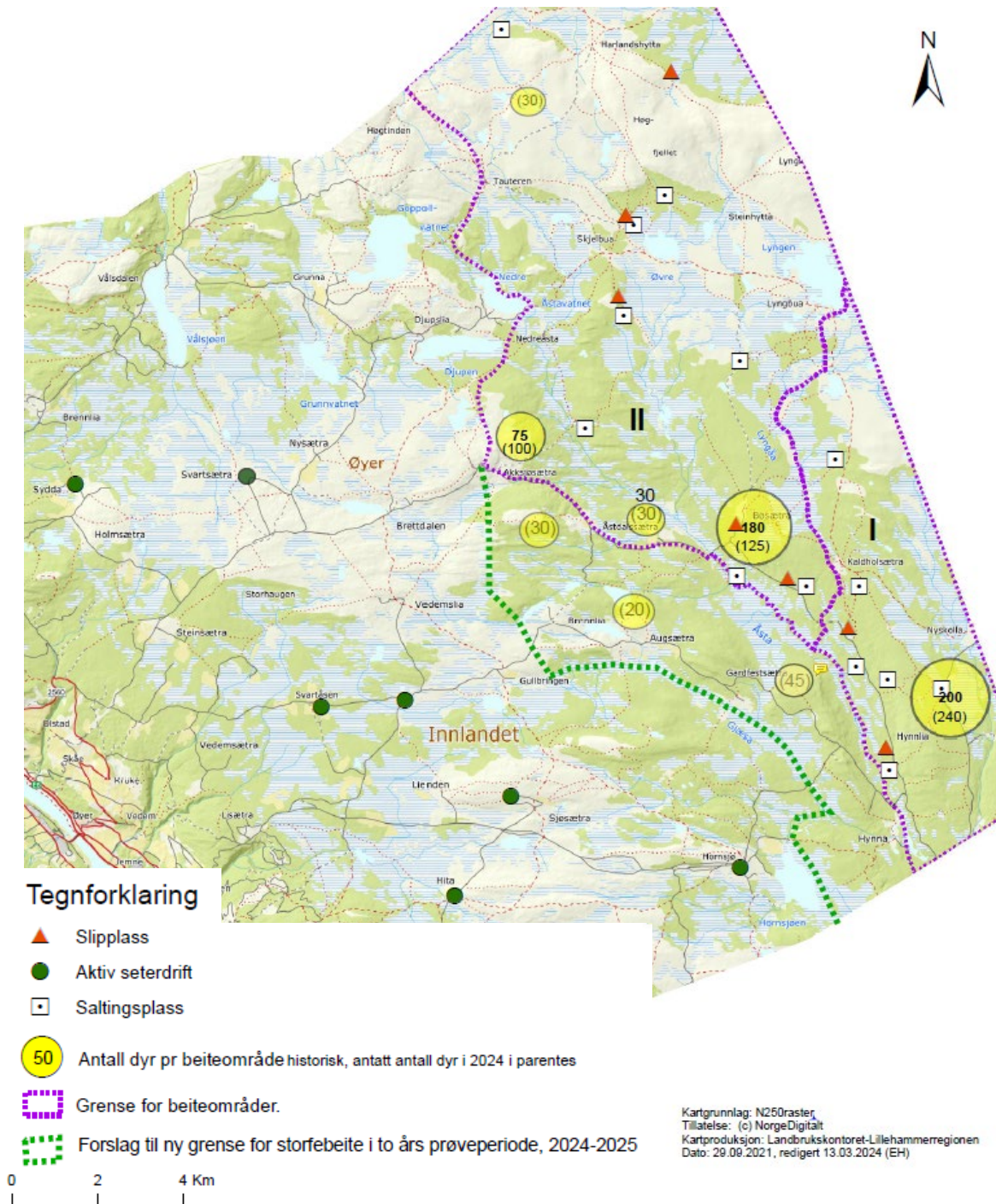
Øyer Beite- og Gjetelag (ØBG) har mottatt to søknader om å få endret anviste beiteområder for storfe, samt en søknad om slipp av ny besetning. Alle søknadene gjelder beite i områder utenfor det som i gjeldende beite regler er anvist beiteområde for storfe.

Fjellstyret vedtok i sak 18/24 å be om flere opplysninger fra beitelaget, for så å ta saken til behandling i fjellstyremøte 20.03.2024, sak 25/24. Det ble fattet følgende vedtak:

Det vises til innkomne søknader om beite med storfe i nye beiteområder. Framfor en endring av beite reglene, foreslås det en prøveordning over to år (2024-2025) med dispensasjoner til beite i nye områder for nye besetninger.

Med bakgrunn i tilbakemeldinger fra beitelaget, og tidligere dispensasjon til storfebeite øst for Hornsjøen, foreslås det et nytt område for storfebeite i prøveperioden. Fra kommunegrensa i sør går grensa øst for Hornsjøen, nordover langs Hynna/Gjæsa til Brennlia, om Mjøvasslia og Åstdalsæterhøgda, til Aksjøsætra. Se grønn linje på kartet under.

Med utgangspunkt i foreslåtte slippområder for innkomne søknader vises også til kart under, med oversikt over omtrentlig antall dyr pr beiteområde (forventet dyretall i 2024 i parentes), grenser for beiteområdene og aktive setre med melkeproduksjon.

Anvisning av beiteområder

Axel Tostrup:

Besetningen har tidligere gått i Eldådalen, men ble for noen år siden flyttet til Bøseterlia. Der har den tilvendt seg et område ved hjelp av Nofence, og det har etter hvert fungert bra. Det foreslås at Tostrup fortsetter bruken av Bøseterlia til sin besetning.

Martin Kraabøl:

I sak 91/23 fikk i utgangspunktet Kraabøl tillatelse til å slippe ny besetning fra Aksjøsetra mot Høvrebujønnet. Pga. ytterligere en ny besetning, samt økning i eksisterende besetning,

foreslås det å etterkomme ønsket om beiteområde i Åstdalseter høgda og sørover mot Åstdalssætra.

Kai Solheim:

Søker om ny besetning med ammeku, fra Bjønnåsen til Gardfesthagen, mellom Augsætervegen og Aksjøseætervegen. Det virker rasjonelt å få slippe disse i samme beiteområde som han har sau, og det foreslås å etterkomme søknaden.

Dette medfører slipp av totalt ca. 30 storfe nord for, og ca. 20 storfe sør for traktorvegen mellom Brennlia og Åstdalssetra.

I tillegg har det allerede over noen år gått en besetning på ca. 50 dyr i søre deler av forslag til nytt beiteområde, opprinnelig anvist til Bøseterlia. ØBG mener det er lite formålstjenlig å presse denne tilbake til Bøseterlia. Det foreslås at besetningen får benytte områder som den har brukt, men innenfor definert grense for nytt beiteområde i prøveperioden.

Det stilles krav om bruk av virtuelle gjerder for alle besetninger i det forslåtte beiteområdet. Innenfor slippområdet må det legges inn en buffer rundt setre, seterløkker og annen inngjerda beite/dyrka mark. Ved ev. oppstart av melkeproduksjon knyttet til seter skal dette hensyntas. Det foreslås å legge inn en korridor langs traktorvegen fra Brennlia til Åstdalssetra (jf. kart i brev fra ØBG 12.03.2024).

Salting skal følge gjeldende beitereregler.

Det forutsettes medlemskap i ØBG, og at pålegg og retningslinjer fra ØBG følges.

En skal gjøre det som er mulig for å holde dyrene vekk fra seterområdene med tradisjonell seterdrift. Dersom dyrene likevel skulle nærme seg seterområdene, skal seterbrukerne varsles uten opphold. ØBG og dyreeier er ansvarlig for at dyrene umiddelbart blir henta.

Det gjøres en evaluering av hver beitesesong i prøveperioden.

Når ny sti og løypeplan foreligger vil denne bli en del av evalueringsgrunnlaget for om beiting kan fortsette, eller om det er grunnlag for å gjøre endringer i forhold til ny plan.

Saken ble 23. mars lagt ut på høring, med uttalefrist 13. april.

Det har kommet seks uttalelser til høringen, samt en merknad til kunngjøringen. Alle er vedlagt møteinnkallingen, men gjengis i sin helhet eller som oppsummering under.

Øyer Beite- og Gjetelag:

«Øyer beite og gjeterlag har søkt om at det åpnes for nye områder for beite med storfe. Øyer beite og gjeterlag har hatt tett dialog med Fjellstyret i saken. Beitelaget vil gjøre det vi kan for at forsøksordningen med nye beiteområder skal bli vellykket. Dette vil si aktiv overvåking av de enkelte flokkene siden alle dyr vil gå med transponder (virtuelt gjerde) og med egne gjeterer som fysisk påser at dyrene befinner seg i tildelt område. Øyer beite og gjeterlag ber om at forslaget til vedtak slik det foreligger blir vedtatt.»

Øyer Almenning:

«Styret ønsker å uttale seg om beitebruk som påvirker virkesretten, og dermed forholdene for

drift og skjøtsel av skogen. Det er særlig beitebruk som kan forvolde skade på plantefelt – og ungsskog som er viktig. Saltingsplasser – og samleinnretninger skal ikke etableres i plantefelt. Ny teknologi, som virtuelt gjerde er interessant ettersom beitebruken kan styres utenom de mest utsatte plantefeltene.

Øyer Almenning ønsker løpende kontakt med fjellstyre/beitebrukerne for en felles vurdering av eventuelle interessemotsetninger som har betydning. Almenningsstyret legger til grunn at Øyer Fjellstyre tar et overordna ansvar for at Øyer Almenning blir konsultert i disse spørsmålene som en fast rutine.»

Melkeprodusenter:

Det gis under en oppsummering av lengre uttale.

Uttalen kommer fra ni melkeprodusenter i Øyer, hvorav fem produserer melk på setra. Flere av dem har beitedyr i området som saken gjelder eller i tilstøtende arealer. Disse er positive til at beiteressursene i fjellet utnyttes, men viser til at kombinasjonen med seterdrift og løsfе i samme område ikke går særlig bra. Det vises videre til den lange og gode tradisjonen med at løsfе har blitt tildelt beiteområder i de indre fjellområdene. Det etterspørres om andre alternativer i allmenningen, lenger unna aktive setre med melkeproduksjon og færre beitedyr, er vurdert.

Brukerne aksepterer forslaget til nye beiteområder under noen forutsetninger. Det er lagt ved en kartskisse som viser en innskrenkning ved Gullbringen/Brennlia, som gir en buffer mot melkebesetningen på Rognhaugen. Videre foreslås det at grensa følger Augsetervegen i stedet for Gjæsa. Begrunnelsen er at det går beitedyr på en del seterløkker, hovedsakelig på vestsida av veggen. I egnen uttale fra Asbjørn Lie bes det også om at grensa ved Hynnosen trekkes en god del lenger øst for Hynna, da mjølkekua hans bruker området vest for Hornsjøen/Hynna/Nermos-myra.

Videre ønskes det en forsterking av punktet om at oppstart av mjølkeproduksjon knyttet til seter skal hensyntas, med en presisering om at ved eventuell oppstart av mjølkeproduksjon på seter, skal beiteområdet for løsfе flyttes så langt fra setra at det ikke byr på problemer for aktuelle setereiere. Videre bes det om at ved gjentakende problemer med løsfе i nærheten av seterområder, så skal grensene flyttes, også i løpet av sesongen.

Martin Kraabøl:

«Jeg ønsker å benytte det området beitelaget har foreslått fra Akksjøsætervegen til sykkelstien mellom Brennlia og Åstdalssætra. Jeg vil ha god avstand både til Augsætervegen/Brennlia og Åstdalssætra for ikke å blande flokker unødige.»

Anita Nordlien Grothe og Jon Høvren Grothe:

Det gis under en oppsummering av lengre uttale.

Grothe er positive til at tilgjengelig utmarksbeite blir benyttet, så lenge det tilpasses andre interesser i fjellet. De stiller imidlertid spørsmål ved prosessen, da det uriktig har blitt framstilt at saken er avklart med dem og deres seterdrift på Rognhaugen, og at fjellstyret ikke har involvert aktive seterbrukere på et tidligere tidspunkt.

De mener videre at grensa for nytt beiteområde kommer for tett opp mot områder som brukes av deres besetning, og mener Svartberget/Mjøvasslia ikke bør benyttes av kjøttfe, så lenge det

er nok andre områder både i eksisterende og nytt område som er ledig. Ønsket grense er merket på kart i uttale fra melkeprodusentene.

Grothe viser videre til erfaringer fra tørkesommeren 2018 og andre episoder der løsfø har kommet inn i deres beiteområde, brutt ned gjerder, blandet seg med melkekua og også dratt med seg dyrene over lange strekninger.

Grothe benyttet selv virtuelt gjerde i deler av fjorårssesongen, med positive erfaringer. De viser imidlertid til at det likevel bør være god avstand til andre besetninger, da kalvene ikke har klaver. Det kan resultere i at kalvene i en ammekuflokk gir seg med andre dyr, spesielt mot høsten, med brunstige dyr. Ellers ser ikke Grothe at dårlig mobildekning kan brukes som argument for ikke å bruke Eldådalen, og viser til at det er store områder også i nytt beiteområde som ikke har dekning.

Grothe påpeker at Rognhaugvegen brukes mye som sykkel- turveg, og kanalisere mye ferdsel til/fra Augsetervegen. Det vises til at ØBG har anslått beitegrunnlag for 130 mordyr i det nye beiteområdet, og Grothe håper fjellstyret utreder hva så mange dyr kan bety for friluftinteressene. De er også skeptiske til at det kan bli et betydelig større omfang av dyr ved en varig endring av beiteområdet.

Avslutningsvis viser Grothe til at seterulturen i Norge er søkt inn på Unescos verdensarvliste, og håper fjellstyret følger opp nasjonale myndigheter og fortsatt prioriterer aktive seterbrukere

Asbjørn Lie:

Det vises til kommentar under uttalen fra melkeprodusentene.

Odd Arne Kruke:

«Jeg er klar over at merknaden kommer etter fristen, men jeg fant ikke loven før nå, så jeg håper det er greit.»

Alle bruksberettigede med beiterett skal ha mulighet til å uttale seg til søknadene før fjellstyret behandler saken. I henhold til forvaltningsloven § 16 er det en hovedregel at alle partene skal varsles skriftlig, men viser også til forskriften av 01.08.1983 som er vedlagt. Det å sende kopi av møteboka til noen utvalgte brukere, og kunngjøre høringen på Fjellstyret hjemmeside, er ikke forsvarlig offentlig kunngjøring.

Det er bruksberettigede med beiterett som ikke har eller er på internett og det er neppe alle med beiterett som følger med på fjellstyrets hjemmeside.

Jeg skal ikke gjøre noen stor sak av dette annet enn at Fjellstyre tar inn et eget punkt i vedtaket om at kunngjøringen av høringen ikke var i henhold til 'forhåndsvarsling og melding om fjellstyrevedtak' i forskriften av 01.08.1983 til Fjellovens § 10, og tar dette til etterretning for senere.

I motsatt fall kan dette anses som en klage på vedtaket.»

Vurdering:

Fjellstyrets administrasjon av beiteretten er hjemlet i fjelloven kap. IX, §§ 15 og 16. Jf. § 15 har jordbruker med beiterett i statsallmenningen rett til å beite med så stor besetning som han kan vinterfø på eiendommen. Jf. § 16 har fjellstyret vedtatt nærmere beitereregler for

statsallmenningen. Denne saken ansees som en ordinær utvisning av beiteområde for storfe etter § 15, og som en dispensasjon fra gjeldende beitereregler.

Jf. innkomne uttalelser ser det ut til at det med noen justeringer kan la seg gjøre å få til en prøveordning med nytt beiteområde. Innkomne søknader, lite utnyttet beite, og liten ferdsel er bakgrunnen for at det foreslåtte området er vurdert som det mest aktuelle.

Med bakgrunn i tilbakemeldinger fra melkeprodusenter er det naturlig å gjøre noen endringer i avgrensningen av beiteområdet. Utover uttalelsene er det bemerket at forslag til avgrensning i høringsdokumentet avviker noe fra det som ØBG opprinnelig spilte inn, i området Gullbringen/Brennlia/Mjøvasslia. Innspillet fra melkeprodusentene er mer i tråd med det som beitelaget skisserte i brev datert 24.01.2024. Det virker også fornuftig å trekke grensa på nordsiden av Mjøvatnet og Gorrjtjønnen, med hensyn til fiskeretten. Med beitebruksplanens beregning av beitekapasitet bør det likevel være tilstrekkelig tilgjengelig beite til Kraabøl sin besetning.

Når det gjelder grense langs Gjæsa kontra Augsetervegen får det mest å si for hva en kan få testet ut i en prøveperiode. Nå er det kun søkt om slipp av dyr på innsida av veien, og da er det kanskje greit å forholde seg til det.

Vedrørende grense langs Hynna bør det være uproblematisk å trekke denne noe unna Hynnosen.

Øvrige ønsker om forsterking av forutsetninger innlemmes i forslag til vedtak.

Av hensyn til virkesretten er det naturlig å følge Øyer Almenning sin anbefaling om salting i plantefelt, og ønske om løpende kontakt med fjellstyre/beitebrukerne for en felles vurdering av eventuelle interessemotsetninger.

Det vil være naturlig at ØBG er aktivt med i oppsettet av virtuelle gjerder til brukerne.

Når det gjelder merknaden til kunngjøringen av høringen vises til håndboken fra Norges fjellstyresamband, pkt. 4.2.4.1.:

Forvaltningslovens § 16, som gir regel om forhåndsvarsel ved enkeltvedtak, gjelder for fjellstyrets virksomhet. Det er en hovedregel at alle partene skal varsles skriftlig. I tillegg har LMD gitt en egen forskrift til fjelloven § 10, «Forskrift om førehandsvarsling og om enkeltvedtak». Forskriften gir nærmere regler om tidsfrister og hvordan en alternativ varsling skal skje dersom det er vanskelig å nå alle partene direkte gjennom brev, f.eks. når saken angår alle bruksberettigede. En slik forhåndsvarsling kan etter forskriften skje ved forsvarlig kunngjøring. Forhåndsvarsel er ikke nødvendig overfor part som ved søknad eller på annen måte har uttalt seg i saken. I saker angående jakt og fiske mener Miljødirektoratet at varsling på egen nettside er tilstrekkelig. I forhåndsvarselet skal det gjøres rede for hva saken gjelder, og fjellstyret skal gi partene en frist for å uttale seg i saken. Fristen kan etter forskriften ikke settes kortere enn en uke.

Denne saken ble behandlet i åpent møte, med mange tilhørere fra flere kategorier bruksberettigede. Alle sakens dokumenter er sendt skriftlig til søkere, ØBG, Statskog SF, Øyer Almenning, alle melkeprodusenter i allmenningen og Øyer Turskiløyper. ØBG har sendt saken til sine medlemmer og gitt orientering i årsmøtet.

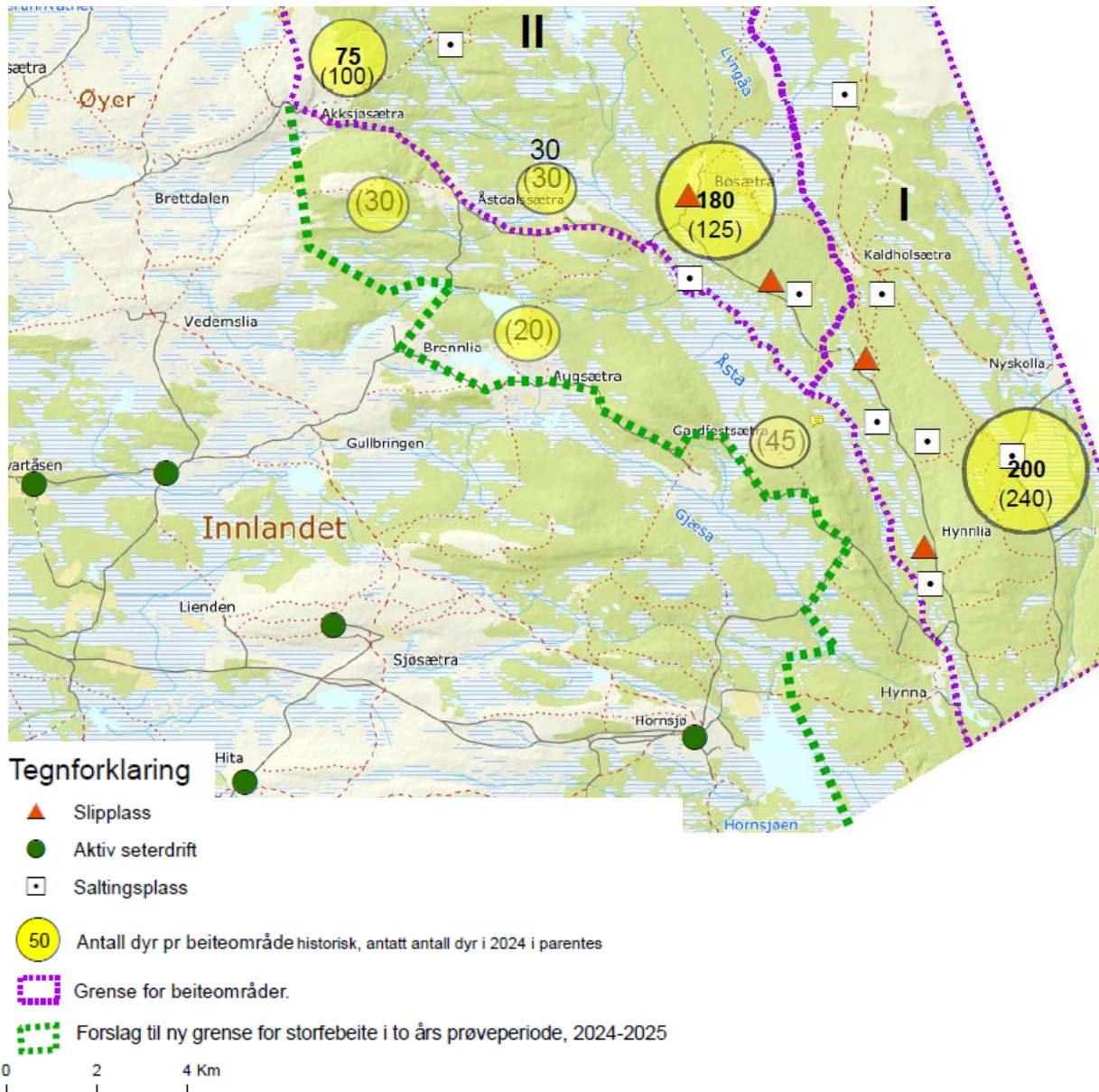
Videre er vedtaket med vedlegg kunngjort på fjellstyrets hjemmeside og facebook-side, med tre ukers uttalefrist. I løpet av høringsperioden har over 1 500 personer vært inne på fjellstyrets hjemmeside. Der ligger saken på forsiden, og over 250 har klikket seg inn på saksdokumentene. På Facebook har saken nådd over 500, hvorav 75 har gått inn på saksdokumentene. Med bakgrunn i dette anses saken som forsvarlig kunngjort.

Det presiseres at Odd Arne Kruke har skrevet under på uttalen fra melkeprodusentene.

Forslag til vedtak:

Det vises til innkomne søknader om beite med storfe i nye beiteområder. Framfor en endring av beitereglene, foreslås det en prøveordning over to år (2024-2025) med dispensasjoner til beite i nye områder for nye besetninger.

Med bakgrunn i høringsrunden foreslås det et nytt område for storfebeite i prøveperioden. Fra kommunegrensa i sør går grensa øst for Hornsjøen, nordover langs Hynna/Gjæsa til Almenningsvegen. Videre vegnen til Korsen, og Almenningsvegen/Augsetervegen til Brennli. Derfra traktorvegen til utløpet av Gorrjtjønnet, nordvest til Åstdalseterhøgda. Se grønn linje på kartet under.

Med utgangspunkt i foreslåtte slippområder for innkomne søknader vises også til kart over med oversikt over omtrentlig antall dyr pr beiteområde (forventet dyretall i 2024 i parentes), grenser for beiteområdene og aktive setre med melkeproduksjon.

Anvisning av beiteområder:

Axel Tostrup:

Besetningen har tidligere gått i Eldådalen, men ble for noen år siden flyttet til Bøseterlia. Der har den tilvendt seg et område ved hjelp av Nofence, og det har etter hvert fungert bra. Det foreslås at Tostrup fortsetter bruken av Bøseterlia til sin besetning.

Martin Kraabøl:

I sak 91/23 fikk i utgangspunktet Kraabøl tillatelse til å slippe ny besetning fra Aksjøsetra mot Høvrebütjønnen. Pga. ytterligere en ny besetning, samt økning i eksisterende besetning, foreslås det å etterkomme ønsket om beiteområde i Åstdalseter høgda og sørover mot Åstdalssætra.

Kai Solheim:

Søker om ny besetning med ammeku, fra Bjønnåsen til Gardfesthagen, mellom Augsætervegen og Aksjøseætervegen. Det virker rasjonelt å få slippe disse i samme beiteområde som han har sau, og det foreslås å etterkomme søknaden.

Dette medfører slipp av totalt ca. 30 storfe nord for, og ca. 20 storfe sør for traktorvegen mellom Brennlia og Åstdalssetra.

I tillegg har det allerede over noen år gått en besetning på ca. 50 dyr i søre deler av forslag til nytt beiteområde, opprinnelig anvist til Bøseterlia. ØBG mener det er lite formålstjenlig å presse denne tilbake til Bøseterlia. Det foreslås at besetningen får benytte områder som den har brukt, men innenfor definert grense for nytt beiteområde i prøveperioden.

Det stilles krav om bruk av virtuelle gjerder for alle besetninger i det foreslåtte beiteområdet. Innenfor slippområdet må det legges inn en buffer rundt setre, seterløkker og annen inngjerda beite/dyrka mark. Ved eventuell oppstart av mjølkeproduksjon på seter, skal beiteområdet for lausfe flyttes så langt fra setra at det ikke byr på problemer for aktuelle setereiere. Det skal legges inn en korridor langs traktorvegen fra Brennlia til Åstdalssetra.

Salting skal følge gjeldende beitereregler og utenfor ev. plantefelt.

Det forutsettes medlemskap i ØBG, og at pålegg og retningslinjer fra ØBG følges.

En skal gjøre det som er mulig for å holde dyrene vekk fra seterområdene med tradisjonell seterdrift. Dersom dyrene likevel skulle nærme seg seterområdene, skal seterbrukerne varsles uten opphold. ØBG og dyreeier er ansvarlig for at dyrene umiddelbart blir henta. Dersom dette blir et gjentakende problem, så skal grensene for beiteområdet flyttes, også om nødvendig i løpet av setersesongen.

Det gjøres en evaluering av hver beitesesong i prøveperioden.

Når ny sti og løypeplan foreligger vil denne bli en del av evalueringsgrunnlaget for om

beiting kan fortsette, eller om det er grunnlag for å gjøre endringer i forhold til ny plan.

Hjemmelen for vedtaket er fjelloven § 15 og en dispensasjon fra beitereglene.

Dette vedtaket kan påklages av alle med rettslig klageinteresse. Klagen må framsettes skriftlig, og sendes Øyer fjellstyre, Kongsvegen 1646, 2635 Tretten. Klagen må være begrunnet, og den må angi de endringer som ønskes i vedtaket. Frist for å klage er innen 3 uker fra kunngjøring av vedtaket.

Behandling i fjellstyret:

Vedtak:

Utskrift av møteboka er sendt til: